

Marieke van Twillert

m.van.twillert@medischcontact.nl

 @medischcontact.nl

De innerlijke stem in de kunst

‘Is het kunst? Ja, het is kunst.’
Hans Looijen, museumdirecteur
van Het Dolhuys stelt de vraag en
beantwoordt hem maar gelijk.
Hij krijgt de kwestie vaker
voorgelegd hoe we *outsider art*
moeten zien.

Een aardewerken sculptuur van de Japanner Shinichi Sawada, die autistisch is en nauwelijks praat.

HERMITAGE

Derk Wessels heeft het syndroom van Down. Het door hem gemaakte portret 'Zwarte haren' (vetkrijt op papier) komt uit de collectie van Het Dolhuys.

De verstandelijk beperkte Japanse Takako Shibata maakte elk jaar een tekening van haar moeder op wie ze tevergeefs wachtte. De grootte van de portretten loopt op, naarmate ze langer moest wachten.

Lionel Plak is gefascineerd door landkaarten en schema's van trein- en metroverbindingen. De tekeningen maakt hij op reis, onderweg haalt hij het papier uit zijn tas en werkt het bij. Wie oplet, ziet nog de beduimelde hoeken.

In de Amsterdamse Hermitage is vorige week een Outsider Art Museum geopend. Het is een samenwerking van de Hermitage, zorgorganisatie Cordaan en Het Dolhuys, het Haarlemse museum over de historie van de geestelijke gezondheidszorg.

Outsider art wordt gemaakt door 'outsiders': mensen met een verstandelijke beperking of psychische stoornis. De initiatiefnemers willen niet reppen van 'beperkingen' en houden het erop dat de makers geen reguliere kunstopleiding volgden. Een enkel werk was al te zien in Het Dolhuys. Het Outsider Art Museum toont nu actueler werk en ook meer internationale ontwikkelingen. Zo ligt het accent nu op Japan.

Er is geen goed Nederlands woord voor *outsider art*, zeggen de betrokkenen. Dolhuys-directeur Hans Looijen: 'Ik noem het de innerlijke stem in de kunst, maar dat is te lang.' *Outsider art* kwam begin vorige eeuw op, onder meer toen de Duitse psychiater Prinzhorn een boek publiceerde met werk van mensen uit psychiatrische instellingen. Het heet ook wel 'art brut' en inspi-

reerde de stijl van kunstenaars als Dalí, Appel en Jorn. Als term is *outsider art* een tikje omstreden, want: hoezo buitenstaanders? In de expositie *The museum of Everything* dat verwante kunst toont – nu te zien in de Kunsthal – wordt de term *outsider art* juist met opzet vermeden.

Wereldwijd staat *outsider art* in hernieuwde belangstelling. Bij de presentatie probeerde Looijen daarvoor een verklaring te geven: 'Er zijn altijd golfbewegingen in kunst. Het persoonlijke staat nu meer in de aandacht.'

Binnen de Hermitage is mooi ruimte gemaakt voor een Outsider Art Galerie, met 'de crème de la crème van de Amsterdamse *outsider art*', een artotheek en twee ateliers voor kunstenaars van Cordaan. Het museum blijft in ieder geval vijf jaar, met een optie tot tien jaar – of langer, zegt Cathelijne Broers, directeur van de Hermitage. ■

web

Meer informatie over *outsider art* en de verschillende tentoonstellingen vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.